

סוף זמן קר"ש

עש"ק תבא

9:01

עש"ק נצו"י 9:04

מאן דלא קרי קר"ש בעונתה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק קפ"ו)

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת תבא

מס' סוטה כב: עד כד:

פרשת נצו"י

מס' סוטה כה: עד כו:

בלמוד מס' סוטה רואים כי היצר
הטוב קצר עבירה, ובדרך הטבע או
אפשר להחזיק, ואין ורק כח קדושת
למוד התורה אפשר למצא שכינות
הקשים, ואז יש תקנה להשגת יחודי כשר.
דבריו רבש שליט"א בחזקת מס' סוטה

י"א אלול תש"ע

כי תבא

שנה י"ב גליון מ' (תקנ"א)

המוקדם מוקדם בפסוק

ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת. קשה
דאיכא היה לו לומר, דמוקדם נתן לנו את הארץ ואחר כך
באנו אל המקום הזה זה בית המקדש כפירוש רש"י. ונראה
דאיאת בתרגום יונתן פרשת יתרו בפסוק ואשא אתכם על
כנפי נשרים דבלייל פסח בהיות ישראל במצרים הביא
הקב"ה עננים ועלו ישראל עליהם והעננים הביאום להר
הקודש בירושלים ושם אכלו את פסחיהו, ואחר כך חזרו
למצרים. ולפי זה שפיר היו ישראל על מקום המקדש טרם ניתן
להם ארץ ישראל. ומדויק הטיב סדר הכתוב ויביאנו אל המקום
הזה זה בית המקדש, ואחר כך יצאנו מצרים וניתן לנו הארץ.

זרע ברך

כמו ברכותו

ולקחת מראשית כל פרי האדמה. קשה שהרי הביכורים
באים משבעת המינים, ואם כן היה לו לומר מראשית כל פרי
העץ שהלא רוב שבעת המינים פירות העץ המה. ונראה כי תנינן
בביכורים ומובא ברש"י, דאדם יורד לתוך שדהו ומיד כשרואה
תאנה שביכרה כורך עליה גמי
לסימן ואומר הרי זו ביכורים.
נמצא שהוא קורא שם ביכורים
על הפרי מיד כשביכרה, ובעת
ההוא הפרי עדיין בוסר הוא, ועל
בוסר מברכין בורא פרי האדמה,
על כן נאמר בה מראשית כל פרי
האדמה.

החיר"א צ"ל בשם המאן מהר"ם בן
חביב צ"ל

תשובה תפלה וצדקה

לא אכלתי באוני ממנו ולא

בערתי ממנו בטמא ולא נתתי

ממנו למת. ולכאורה הנהו שלש פעמים ממנו מיותר. ובדרך
רמז לפי הידוע אשר תשובה תפלה צדקה הם צום קול ממון,
אשר המה במספר השווה, כל אחד עולה במספר 'ממנו'. וזהו לא
אכלתי באוני 'ממנו' רומז על 'צום', שלא היה חסרון בהתשובה,
ולא בערתי 'ממנו' בטמא, רומז על הבערת אש ב'קולי' התפלה,
כי בערתי לשון הבערה, והתפלה היתה בטוהרה ולא בטומאה
חלילה, ולא נתתי 'ממנו' למת, רומז שלא היה פגם ב'צדקה',
שלא הייתי מסייע ידי עובדי עבירה, וכולן היו שווים לטובה
תשובה תפלה צדקה להעביר רוע הגזירה אמנן.

אמרי נועם

מוותר להרים קולו

וענית ואמרת לפני ה' אלהיך וגו' ויהיה שם לגוי גדול עצום
ורב וגו'. פרש"י וענית לשון הרמת קול. יש לומר בכונת רש"י,

דאיאת המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה, שסובר
שהש"ת אינו בוחן לבות ומחשבות ח"ו, ולפי זה נמצא שאם
יאמר האדם בתפלתו דבר אשר מזה נראה שהקב"ה יודע
מחשבות, אז רשאי לאדם להתפלל בקול רם. והנה כאן אומר
ארמי אובד אבי, והיינו כפירש"י שלבן ביקש במחשבתו לעקור
את הכל, והקב"ה הצילנו מידו כי ידע את מחשבתו הרעה.
ושפיר כתב רש"י וענית בהרמת קול, דכיון שהאדם מספר
שהקב"ה ידע את מחשבות לבן הרשע, על כן אין חשש
שבהרמת קולו נראה מקטני אמנה, אלא שפיר רשאי להרים
קולו משום פרסומי ניסא.

חזקת התורה

כמו במתן תורה

עשיתי ככל אשר צויתני. פרש"י שמחתי ושימחתי בו.
לכאורה האין מרומז דבר זה בהכתוב שלפינו. ונראה דאמר
רז"ל דבכל מקום המוכר עצב והקונה שמח, אבל במתן תורה
היה הקב"ה המוכר שמח וגם שימח את ישראל. וזה שאומר,
עשיתי ככל אשר צויתני, שעשיתי עכשיו כמו שעשית אתה
הקב"ה בעת צויתני את המצוות במתן
תורה, והיינו ששמחתי את אחרים בו,
כשם שהקב"ה בנתיתו את התורה
שמח ושימח את אחרים.

חתם סופר

תהי' מן הנרדפין

ונסתם ואין רודף אתכם.
ולכאורה מה היא הקללה מה שאין
רודף. אלא, שאמר הקב"ה לנרדפין
יש עליהם רחמנות כמ"ש חז"ל לעולם
תהיה מן הנרדפין, וכשלא יהיה
עליהם רודפין אין עליהם רחמנות,
וזה קללה גדולה ר"ל.

אמרי פנחס

דרכי אבות

והיה כי תבוא אל הארץ. ובכעל הטורים תב"א אותיות
אבות. אפשר לומר על פי שפירש רש"י ז"ל על הפסוק אם לא
תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי צאן, וזה לשונו אם לא
תדעי לך כנסיתיי ועדתי היפה בנשים בשאר אומות, איכה תרעי
ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך. התבוננו
בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתו ושמונו משמרתו, עד
כאן. וזהו הרמז והי"ה אז תהיה לך שמחה שלימה בגוף ונפש
תוכל להתקיים בין האומות, כי תב"א אותיות אבות כשתלך
בדרכי אבות הקדושים.

בית אשר

מעין השבוע

ענין הגלגול

בפסוק ברוך אתה בבוואך וברוך אתה צאצאך, ובגמ' מס' ב"מ
(ק"ז ע"א) פרש"י שתהא יציאתך מן העולם כביאתך, מה ביאתך
לעולם בלא חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא, וכת' הרע"ש
מכאן סתירה קצת לבעלי דעת הגלגול, דהא לא בריא מילתא
שביאתך לעולם הוא בלא חטא דאפשר שעדיין יש לו חטאים מגלגול
הקדום. בדברי יואל (פ' נצו"י-במדבר) תי' עפ"י דברי הרמב"ן (פ'
בחתי) כי כל יעודי הברכות שבתורה נאמרו על לעתיד, ולא השיגו
ישראל מעולם לברכות האלה בשלימותן לא הרבים ולא היחידים,
אבל יתקיים עמנו בזמן השלימות, ועד אז מעולם לא הוא ישראל
בבחינת השלימות שיתקיימו בהם הברכות בשלימותן, וא"כ מ"ש
הכתוב ברוך אתה בבאך וגו' נאמרה על לעתיד וא"ש מה שדרשו
חז"ל מה ביאתך לעולם בלא חטא וכו' כי אז לא יהי עוד גלגול, כי
כבר יוכלו כל הנשמות שבגוף ויתקנו כולם.

עוד מתרין בהקדם ישוב קושיית המזרחי שלפי דרשת הגמ'
היה לו לכתוב ברוך צאצאך בבאך, שהרי הברכה לא נאמרה אלא על
היציאה שתהא כביאה, וברוך אתה בבאך מיותר, ומפרש מין ז"ע
דזו ברכה כפולה, דתחילה אמר הכתוב והיה אם שמוע תשמע בקול
ה' אלקיך לשמור לעשות את כל מצותיו וגו' ואז ממילא לא יצטרך
הנשמות לחזור בגלגול כי יתקנו הכל בגלגול ראשון ויבואו לעולם רק
נשמות חדשות ובלא חטא, וזש"כ ברוך אתה בבאך שיהא ביאתך
בלא חטא ר"ל שירדו נשמות חדשות נקיים מחטא, ואפ"י יבואו
בגלגול יהי נשמות טהורות בלא חטא ויתגלגלו רק לטובת הדור.

יש מיישבים עפ"י משי"ב בס' שם משמאל (פ' עקב) וז"ל, דהנה
ידוע מענין גלגול הנשמות שלא השלימו חוקם ברמ"ח מצוות עשה
שמן שלמות רמ"ח אברי הנפש ומתגלגלין ובאין עוד לזה העולם
להשלים מה שחסרו בראשונה, וכן כמה פעמים עד שישלימו את כל
רמ"ח אבריהם, ויש להתבונן דכמו שיש לקוות מהנשמה שבבואה
חזרה לזה העולם תוסף שלמות ותשלם חוקה יש חשש שמא ח"ו
להיפך, שמא תרשיע ותתקלקל ביותר, מה גם באים שם לה עיונות מן
הגלגול הקדום ועבירה גוררת עבירה ק"ו מפעם הראשונה שלא היה
בה ענינים מושכים לעבירה כך עלתה בידה שלא השלימה חוקה
ונסתבכה העבירות, כ"ש בגלגול הבא שהעיונות הקודמין מושכין
אותה לעבירה, ואפ"י כשלא עשתה בפעל עבירות בגלגול הקדום
גמ', כי זה עצמו שלא השלימה חוקה נחשב לעוון ובכחו לגרור
עבירות, וא"כ הלא הוא חרוק משכר וקורבן להפסד, ומסביר שם
בהמשך דבריו, שבכל גלגול וגלגול מקיין אותו מן העבירות הן ע"י
יסודי מיתה או עונש גיהנם או יסודי הגלגול, הכל לפי גודל ומרבית
העבירות ונשאתה הנפש נקי מעבירות ואין דבוקות בה אלא המצוות
לבדן שעשתה, והן מגרדין אותה בגלגול הבא להשלמת חוקה, ולפ"י
הוא חרוק מהפסד וקורבן לשכר עייש"ב חזינן מדבריו, שבבוא
הנשמה לזה העולם כבר נקי מכל העבירות ואינה צריכה אלא
להשלים חוקה, ולפ"י דעת בעלי הגלגולים עם הגמ' מה ביאתך
לעולם בלא חטא, דאכן בבואה לעוה"ז נקי הוא מחטא.

בשלח"ק (פ' תצא-ט) הביא דברי ר' שלמה אלקב"ץ שמדת
הגלגול נחלקת לשלשה חלקים כנגד שלשה מדות של השלשה אבות,
יש מהם יחזרו לזה העולם לא למצוה שחסרו ולא לקבל עונש על
עבירה שעברו, אבל לעשות חסד עם בני דורם, ומזהו זה הוא מצד
החסד מדות של אברהם, ויש שיבואו לזה העולם לקבל עונש על
קצת עבירות שאי אפשר תיקונם כי אם בזה העולם כי כן יסד מלך
מלכי המלכים, ואלה יתגלגלו במדת הפחד מדות של יצחק, ויש
שיבואו לזה העולם להשלים המצוות אשר חסרו עד השלים חוקם,
ואלה גלגולים ע"י תארת מדות של יעקב.

והנה פשוט שבאופן הראשון שהגלגול הוא רק לטובת הדור
לא קשה כלל קושיית הרע"ש דודאי בא לעולם בלא חטא, וכל
הענין רק חסד עם בני הדור, ובהו יש ליישב בדרך צחות לשון
הרע"ש מכאן סתירה "קצת" לבעלי דעת הגלגול, דקושייתו קשה
רק על אופני הגלגול שבאים מחמת עבירה או שחסרו מן המצוות
אבל אז שמתגלגלין לטובת הדור לקים.

מנהל דת

הרה"ק ר' יחיאל מיכל ז"ל נולד בערך בשנת תפ"ו לפ"ק לאביו הרה"ק ר' יצחק **מדראהביטש זי"ע** – תלמיד מובהק לאור שבעת הימים **הבעש"ט הק' זי"ע** – ולאמו הרבנית מרת פנא ע"ה שהיתה נכדת הגאון המקובל מוה"ר מאיר **פאפורש זי"ע** בעל אור צדיקים.

ימי ילדותו

סיפר הרה"ק מצאנו זי"ע שהרה"ק ר' מיכל כשהי' ילד קטן בא פעם אל אביו בבכי שרע הוא, ואין לו מה לאכול, סטר לו אביו על לחיו, ואמר אינך רעב, אחר כך פנה אביו אל החלון וראה שמונה שם כמה פרוטות קראו אביו ופייסו, ואמר לו ראה אני, כי הנך באמת רעב שכן מונה על החלון כמה פרוטות המיועד לך. ומסופר עוד שבהיותו ילד קטן בא פעם אל אביו הרה"ק ר' יצחק ובכה לפניו, שהיות שהוא שוחק עם חבריו, והסתיר את עצמו והם לא באו לחפשו, נענה אביו הק' ואמר לו, אף השי"ת מסתתר מעמנו בכל מיני אופני הסתרה כדי שנחפשו, ואין מחפשים אותו....

מדריגות בימי נעוריו

כשנעשה בנו של הרבי ר' מיכל זי"ע בר מצוה, חלבישו אביו תפילין ולקח את תיק הבתים ובכה בהם זמן רב, וא"ל **"מיון קינד בשעת איך בן גיווען אין דיינע יאהרן האב איך געוואסט 'מה למעלה ומה למטה'"** השיב בנו בחכמה, **"ידו האסט דאך גיהאט א טאטען אצדיק"** כי ידע שלא ישוב לו אביו הלא **"גם לך יש אב צדיק"**....

עת דודים

כשהגיע לפרקו נלקח לחתן אצל ר' משה שהי' דר בכפר סמוך לעיר שדה לבן, ופתאום בא הרה"ק ר' יצחק מדראהביטש לאותו כפר ועשה שידוך עם בנו בת הרב ר' משה וקבע זמן החתונה אחר י"ב חודש וכשבא זמן המוגבל, ור' משה עוד לא הכין הנדן ע"כ נתן בשעבוד עבור הנדן כל הכלים מן הווין היוז, ומסופר שפעם אחת ראה הרבי ר' מיכל את אשתו הצדיקת בוכה, ושאלה לפרש בכייתה, השיבה, שאבותיה הם בצער שמא ימכור הכלים, ולא יהי' להם במה להתפרנס, והבטיח לה שמוחל השעבוד. וחי שם בדחקות גדול מאד כל כך שלאשתו הצדיקת לא הי' מנעלים על רגלה והלכה באנפלאות שעשתה בעצמה.

קדושתו ופרישותו

הרה"ק תיכף אחר נשואין עלה בדעתו הק' להתבודד, והוסכם כן בדעתו, וקרא את חותנו לחדרו, ואמר לו הנה רצוני להיות מתבודד בחדרי אני לבדו, וכן ישתהה הדבר זמן רב, לכן רוצה אנו שתבנו לי שתי מחיצות מחדרי עד ביהכ"ס, שאלך בתוך המחיצות,

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זל"ה
כ"ה אלול

מחדרי בביהכ"ס וחוזר מבלי שיראוני שום בן אדם, וכן לעשות נקב בדלת חדרי ומשם יושיטו לי לאכול ולשתות כל יום יום, ושלא יכנסו אף אדם לתוך החדר שלי, אם תעשו כן הרי מוטב, ואם לאו הגידו לי והריני חוזר לבית אבי, חותנו ששמע זאת, מובן היטב שלא היטב הדבר בעיניו, השיב לו, על זה הדבר שאתה אומר לעשות, צריך אני להתיישב בזה, ע"כ לעת עתה אינו אומר לך לא הן ולא לאו, המתן לי כמה ימים על ישוב הדעת – וכונתו היתה להודיע הדבר למחותנו הרה"ק ר' איציקל, וכן הוה נסע תיכף למחותנו, וסיפר לו מה שבנו הגיד לו, ורצונו הי' שאביו ימנעו מכל זה, אכן הרה"ק השיב לו, הנה ידעתי מזה שבני יעשה כן, אך לא דמיתי שירצה לעשות כן כה מהרה תיכף אחר החתונה, רק שאחר זמן יעשה זאת, אכן אם רוצה בזה עכשיו, לא אוכל למנעו מזה, ע"כ אבקש מכם, שגם אתם לא תסרבו לו בזה ותמלא רצונו שרוצה לעבוד עבודת ד' בהתבודדות זמן מה, חותנו בראתו, שגם אביו מסכים לזה לכן הי' מוכרח לבטל רצונו ורצון כל בני ביתו מפני רצון חתנו הק', וקיים כל פקודת ורצון חתנו בעשיית המחיצות, ושלחת המאכל ומשתה דרך הנקב, ובסך הכל התבודד שם הרה"ק אלף ימים רצופים בלי הפסק, וכך עלה מעלה מעלה על במתי התורה ועבודה בקדושה וטהרה במעלות רמות ונשגבות עד למאד והי' מסגף עצמו בסיגופים עצומים ובגלגול שלג.

תורתו בקדושה

את תורתו קיבל מאת אביו הק', ועיין בספח"ק **ישמח משה** שכתב בזה"ל, קבלתי מאת **מה"ק ר' איציקל שיחי** (ה"ה הרבי מלובלין זי"ע) כי תורתו של המגיד ר' מיכל לא הי' בו שום ספק כמו דאיתא (בזו"ג קכ"ד ע"ב) **בן עדן** דלית ביה ספיקא, עכ"ל. ומענין לענין נעתיק מה שכתב בנו בספרו **אור יצחק** פרשת תולדות וז"ל, אבי הקדוש ז"ל ציווה אותי ואת אחיי שלא יבואו בחנם לחדרו המיוחד שהי' לאבי ז"ל, אך בזאת יבואו כשיש לנו איזה קושיא שיתרץ, אז יש לנו רשות לבוא, פעם אחת הוקשה לי איזה קושיא גדולה ובאתי אל חדרו והמתנתי מעט, וחשבתי בזה הענין שהוקשה לי, ונפל במחשבתי איזה ענין, שלא הוקשה לי עוד, והלכתי מחדרו, ובעת הליכתי קרא אותי אבי ז"ל שאחזור, שידע שלא באתי בחנם, ואמר לי ידעתי שביאתך הי' לאיזה דבר ולמה לא שאלת, ואמרתי לו האמת, באשר שהי' קשה לי איזה דבר, אך בביאתי לכאן חשבתי באיזה ענין קשה לי עוד, ונכון, ואמר לי בזה הלשון, בני אבינך זה על מה ולמה לא הבנת זה הענין קודם ביאתך לביתך, וזה שבאת

גם ברכות יעשה מורה

ביראת הכבוד נעטף לכבינו, לברך ברכת מזל טוב, למע"כ רב האי גאון, המאיר לארץ ולדרים בכח תורתו הרמה, ציר נאמן לשולחיו האי גידו איתן אדונינו רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, מידי שבע בשבוע מוסר מזמנו הוקר לעיין בבירורי החלכות להעיר ולהאיר הערות מהכימות למען יצא דבר מתוקן

הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א לרגל שמחת נשואי בנו למזל טוב

והי"ר שהווינו יעלה יפה לתפארת המושפחה, וירוה רב נחת דקדושה מכל יוצ"ה, ויוכה עוד רבות בשנים לפאר ולרומם קרן עדתינו, עד ביאת ינו ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

המברכים בברכת מזל טוב

חברי מערכת "בשבילי הלכה"

שע"י מבצר הכוללים פק"ק קרית יואל

התקרבות אל הבעש"ט הק'

הרה"ק המגיד נתקרב אל **הבעש"ט הק' ע"י הרה"ק ר' זאב מקיצעס ז"ל** בעת שהרה"ק ר' זאב נדמן לעיר שדה לבן מקום מגוריו של המגיד והכיר באברך הלז כי ברכה בו, והתחיל לחשפני עליו ולשכנעו בדברים לנסוע למעוזיבוע לקבל פני רבו הק' הבעש"ט זי"ע ולקבל עליו דרכי החסידות, מתחלה סירב המגיד ואמר כי טוב לו ללכת בדרכי אבותיו ולא יבחר לו דרכים חדשים, אך כאשר הרבה והפציר בו הרה"ק ר' זאב, נענה לו ונאט לצאת לדרכו הארוכה למעוזיבוע, אולם לא בקל החליט לקבל את הבעש"ט לרבו, אולם לבסוף כשהבחין את גודל קדושת הבעש"ט הק' ותורתו קיבל אותו לרבו, ומסופר עליו שעוד בהיותו בעיר בראד נתקבצו פעם גדולי חכמי בראד, ובדעתם הי' לנדות ולהחרים את הבעש"ט הק' וסיעתו, כי חשדוהו שאינו מסטרא דקדושה ח"ו וכמעט נגמר הדבר, אכן הרב אבי"ד דשם אמר לקרוא את המלמד הי"ה הרה"ק המגיד ששימש אז כמלמד בעיר בראד שלפי דעתו לומד תורה לשמה ולשאלו חוות דעת בנידון זה והי' כאשר בא ושמע דבריהם, ענה ואמר, הנה מי אני ומה אני נגדיכם להגיד לכם דעתי כי ידוע מיעוט ערכי נגדיכם כי אתם גדולים בתורה ואני הדיוט נגדיכם, אולם אין דעתי מסכים אתכם, כי הלא דין מפורש, שאין חבין לו לאדם שלא בפניו, ואין לנו חוב גדול מזה לנדות ואין יתכן לעשות דבר זה שלא בפניו, כי אולי כשישאלו אותו על כל הדברים האלה, יתיר לנו שלא יוקשה עליו כלום, כששמעו דבריו המוצדקים, לא הי' להם עוד שום פתחון פה ונתבטל כל הדבר ועי"ה הציל את הבעש"ט הק'.

בהאי קטורא איתקור

פעם אחת גילו להמגיד מן השמים, כי עתה הוא עת רצון שיוכל להסתלק מעלמא דין, כמו אליהו הנביא, ולא יצטרך להקבר בקרקע, ואמר הבנים הם קטנים עדיין, וצריך אני להדריכם בדרך הישר, מוטב שאחר כך אקבר בקרקע ולעת עתה אדריך את בני (קובץ שפתי צדיקים) ועיין בכתבי ר"י שו"ב, שמספר שפעם אחת הי' המגיד חולה מסוכן ר"ל כשראה תלמידו הרה"ק ר' אהרן **לייב** אביו של הרה"ק ר' מאיר **מפרימשלאן זי"ע**, שהי' אז בזלאטשוב, אמר לו רבי מה עם וידי, אמר לו רבו **"איך האב קיינמאל ניט גיטראכט וואס מען טאר נישט, איך האב קיינמאל ניט גייעדט וואס מען טאר נישט איך האב קיינמאל ניט גיטאהן וואס מען טאר נישט"**, ואמר לו ר' אהרן לייב גענוג.

ועיין בנתיב מצותיך נתיב אמונה שבי' ג' אות כ"ה שכתב לערך שתי שנים קודם פטירתו היו צריכין לשמור אותו שלא יצא נשמתו מרוב דביקות בוראו, כי הי' דרכו לילך אנה ואנה, עד שפניו היו בוערות כמראה הלפידים, ופעם אחת אמר הגה"ק **מוה"ר ר' יוסף מזאמיגראד** תלמידו, אל אחיו הצדיק מורי וחמי **מוה"ר אברהם מרדכי**, ראה אחי היאך עקביים של רבינו הק' עומדין בגן עדן העליון, והי' צריך שמירה יתירה, והי' דרכו לאכול שלש סעודות בחדרו המיוחד עם איזה מבניו, ואח"כ הי' הולך לבית מדרשו, לומר תורה ושירות ותשבחות, עד שגמר הסעודה שם, ובעת הזאת לא הי' שום אדם שם, והי' רץ בחדרו אנה ואנה ואמר **"בהאי רצון אסתלק משה"** עד שראתה בתו הצדיקת, ורצתה לאחיה הצדיק **ר' יצחק מראדוויל ז"ל**, ורץ לחדרו לתפוסו לבלבלו אותו, ולהורידו, ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, ויצתה נשמתו הקדושה ע"כ, ואותו פעם הי' יום שבי"ק פרשת נצבים וילך כ"ה אלול לעת ערב ומנו"כ ביאמפלא, ומסופר עליו שבאותו שבי"ק כשעלה לתורה לשישי, קרא לפניו הפרשה **"הן קרבו ימך וכו"** ואמר המגיד שמנין שנותיו הוא כמנין ה"ן וימיו"ה היידי"ה הוא שמו יחיאל ושאר האותיות **מיי"ך** והלמ"ד של לימות הוא שמו **מיכל**.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלהיך בידך

ושבית שבי, איתא בספרי ונתנו ה' אלהיך בידך, אם עשית כל האמור בענין סוף שנה אלהיך נותנו בידך, וראוי להתבונן מהו כל האמור בענין.

יתבאר על פי מה שכתב באור החיים הקדוש (פ' תצא) דמצות תשובה יש בה משום השבת אבידה, כי העובר את פי ה' קרוי נגד, על דרך הכתוב (דברים יד ט) ונדתה והשתחית להם, והוא תועה בדרך שאינו יודע איהו דרך הישר שיכור לו, והחייב מכח מצות השבת אבידה להורות דרך תשובה, ולהחזירו בדרך הישר להתהלך לפני האלהים באור החיים. ובכן הקב"ה השומר במשורה של תורה (ירושלמי ראש השנה פ"א ה"א), כאשר רואה איך שבני ישראל תועים בדרך, הקב"ה מסייע להשיב אותנו ולהדריכנו במעגלי צדק למען שמו.

אך העיר החיד"א בראש דוד (פ' מטות) דבאמת מצד הדין הקב"ה כביכול פטור מדיני השבה, דק"ל (תרי"ט סי' ס"ג) דזקן ואינו לפי כבודו פטור ממצות השבת אבידה, והקפידו, דהיינו הוא ואינו לפי כבודו כביכול לקיים מצוה זו. אולם כתב הרמב"ם (הלכות גידול ואבידה פ"א ה"ד) ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפני משורת הדין מחזיר את האבידה בכל מקום אף על פי שאינו לפי כבודו, ולכן הקב"ה ברוב טובו וחסדו משיב את שבותינו להחזירנו בתשובה לפני משורת הדין. וזה שאמר דוד (תהלים כה ח) טוב וישר ה', דהקב"ה עושה הטוב והישר לפני משורת הדין, על כן יורה חטאים בדרך, שמקבלים בתשובה ומקיים מצות השבת אבידה אף שאינו לפי כבודו, עכ"ל. (ועיין בחלת בנימין מצוה קכ"ב אות ו).

ובזה פירש הר"ק מהר"ד מבעלזא זללה"ה בפרשתו, אמרינו בסליחות אל מלך יושב על סאת רחמים מתנהג בחסידות, דהיינו שהקב"ה מתנהג בחסידות ועושה לפני משורת הדין להורות לנו דרך התשובה, עכ"ל.

והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב בפרשתו ובייטב פנים (הנה הנה אות יט) דמלחמת היצר נדמה למשא הרובין על כתפו של האדם, ועל פי חוקי התורה זה מצות פריקה לפרוק המשא מעל חבירו, ומצות טעינה להקים המשא עמו, והקב"ה שומר תורתו (ירושלמי ר"ה פ"א ה"א), ואם האדם בא לטהר את עצמו מזהממת יצר הרע, הקב"ה עוררו ופורק מעליו משא יצר הרע וחילולותיו, וכמו כן ממלא רצונו וטוען עמו משא מצות ומעשים טובים עליו, כי אי אפשר בלעדו ית"ש, כי יוכל מידו, עכ"ל.

אך גם בזה י"ל דלהלכה ק"ל (תרי"ט סי' רע"ב ס"ג) זקן שאין רכוש לטעון ולפרוק האדם ואינה לפי כבודו פטור, ובכן הקב"ה פטור מלעזור לאדם במלחמת היצר. אבל הרי גם בזה ק"ל (שם) אם היה חסיד ועושה לפני משורת הדין, אפילו היה נשיא הגדול וראה בהמת חבירו רובצת תחת משאו, פורק וטוען עמו. ולפי זה אף שהקב"ה אינו מחייב לעזורנו מן הדין, מכל מקום הקב"ה שומר הבטת והחסד ועושה לפני משורת הדין, ועורר הוא לאדם לפרוק משאו שיכול להתגבר על יצרו. אולם מה שהש"ת בא בעור האדם לפרוק ולטעון עולו ולהחזיר אבירותו, הוא על דרך מאמרם (סוטה ט): במדה שאדם מודד בה מודדין לו, ודוקא אם האדם עצמו הולך בדרך הטוב והישר ועושה לפני משורת הדין, גם השי"ת נוהג עמו כן לפני משורת הדין לפרוק משאו ולהחזיר אבירותו, אבל אם יאמר האדם איני עושה יתר מן החיוב, גם הקב"ה מתנהג כמדתו, וכיון שהקב"ה פטור מדינא לפרוק ולטעון, אינו בא לעזרת האדם ללחום נגד היצר.

ועל פי זה אמרתי לפרש מה דאיתא במס' בבא מציעא (דף ל:) אמר רבי יוחנן, אלא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עשו לפני משורת הדין. והרבה צריך תלמוד דהלא בפירוש מבואר בגמרא (יבמות ט) דבית ראשון נחרבה בעון עבודה זרה ובית שני בעון שנאת חנם, והיאך אמרו שנחרב בשביל שהעמידו דבריהם על דין תורה. אמנם לפי האמור יובן היטב, שהגם שעצם החורבן בא בסביבת העבירות חמורות שהיו בידם, כי היצה"ר התגבר בהם עד למאד ולא היו יכולים לעמוד בניסיון, מכל מקום אלמלא היו מעמידין דבריהם על דין תורה והיו מתנהגים לפני משורת הדין, אז היה גם הקב"ה מתנהג עמהם לפני משורת הדין לסייע בידם שיוכלו להתגבר נגד כוחות היצר, ולא היו באים לידי עבירה ח"ו, אבל כיון שהעמידו דבריהם על דין

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת תצא שנת תש"ע לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תורה, ולא עשו רק מה שהיו מחויבים ולא יתר מן החיוב, גם הקב"ה מתנהג עמהם רק על פי הדין דזקן ואינו לפי כבודו פטור מפריקה וטעינה, ולא היה מי שייסייע בידם ללחום נגד כוחות היצר המתגבר בכל יום, ומי הוא זה אשר יכול בכוחות עצמיות ללחום עם היצה"ר, ועל ידי זה נכשלו בעבירות חמורות מאד רח"ל, וזה גורם חורבן ביהמ"ק.

ובזה יתבאר הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך, ומבואר בזהר חדש בפרשתו (דף צ"ג) שהכתוב מרמז על מלחמת היצר שהוא האויב והשונא של האיש הישראלי, כאמרם ז"ל (סוכה ג:) שלמה קראו שונא. והכתוב מבטיחנו ונתנו ה' אלהיך בידך, שבעור אלהי ממעל תוכה להתגבר ולנצח היצה"ר, אי מכל דין פריקה וטעינה, אי מכל מצות השבת אבידה, ולכאורה הלא הקב"ה הוא זקן ואינו לפי כבודו, ואינו לפי ערכו הרי שטפול עצמו באנשים החוטאים להשיבים לדרך התורה, אמנם לעיל מינה כתיב ואתה תבער הם הנקי מקרבן כי תעשה הישר בעיני ה', רמז ע"ד שנאמר (דברים יח ט) וישית הישר והטוב, דילפינן מיניה (בבא מציעא טו:) להתנהג לפני משורת הדין. ועל זה דרש בספרי אם עשית כל האמור בענין, היינו לעשות הישר בעיני ה' ולהתנהג לפני משורת הדין, אז גם הקב"ה יתנהג לפני משורת הדין, ונתנו ה' אלהיך בידך, ולא יחסו על כבודו אלא יסייע בדינו שיוכלו להתגבר על היצה"ר, ויעזור לבנינו לתשובה בלימוד.

ועל דרך זה נימא מילתא במה דכתיב להלן בפרשה, כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להציל ולתת אויבך לפניך והיה מחנך קדוש. ואמרו דורשי רשומות (חסד לאברהם בפרשת) להציל ולתת אויבך לפניך, ראשי תיבות אלול.

וי"ל בבאור הענין בעמדינו בחודש אלול, זמן המיועד לתשובה ותיקון המעשים, וכתב האלישי הקדוש בפרשתו, ובכחה את אביה ואת אמה יחד ימים, רמז שלפחות יבכה יחד ימים הוא חדש אלול, שהם ימי רצון לה' טרם בא יום הדין, עכ"ל. וזמן בית דין הוא שלשים יום, ולזה ניתן לנו חודש אלול שלשים יום טרם בא יום הגדול והנורא אשר כל באי עולם יעברון לפניו כבני מרון, וכל אחד יעמוד לפני דין ומשפט לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ראש השנה הוא יום הדין ומשפט בכללית על כל העולם ובפרטית לכל אחד מישראל, אשר אז צריכים ליתן דין וחשבון על כל דיבור מעשה ומחשבה, וכתב בשל"ה הקדוש (פ' שופטים) ברמז הכתוב (עומר ג ח) אריה שאג מי לא יירא, ארי"ה ראשי תיבות אלול ראש השנה יום כפורים ה'ושענא רבא. לב מי לא יירע ולא יפחד מקדושת הימים האביס לקראתנו לשלום, מתחילין לתקוע בשופר בחודש אלול לעורר ישינים משנתם, ולב מי לא יתחמם לתורה ועבודת ה', והזמן גרמא לעשות קצת חשבון הנפש באיהו מצב נמצאים, להתבונן ולפשפש במעשיו איך עבר כל השנה, כמה עסקנו בחורה וכמה מצות קיימנו, וחלילה אם נכשלו בחטאים עוונות ופשעים, כל המעשים נפקדין ביום הדין, וצריך לך אחד שיתעורר בלבבו לתשובה, ואף קשה עליו לסמוך על כוחות עצמינו, כי בעוה"ד ישינם בשינת והבלי הזמן, ובצפיתנו צפינו כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להציל ולתת אויבך לפניך, השי"ת בעצמו יעזור את בני ישראל לתשובה ויקיים מצות השבת אבידה, וילמד תועים בינה, אלו התועים בדרך בעולם התורה ללמד דרך תשובה, ואינם יודעים איהו שיבה איהו ביאה, והשי"ת שורא כל יכול יקיים (והקלא לו כה) וזקתי עליכם מים טהורים, ויטהר לבנינו לעבדו באמת, ויעזור אותנו בהרהורי תשובה אמיתיים שיוכלו לעשות הכנה רבה בחודש אלול.

ובזה יתבאר הרמז כי ה' אליך מתהלך בקרב מחנך, דקאי על חודש אלול, שאז הזמן שהקב"ה מתהלך בקרב מחנה ישראל, כמבואר באלשיך בפסוק (ישעיה נה ח) דרש ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, דקאי על הימים שלפני ראש השנה, שאז הקב"ה קרוב אלינו. והוא מסייע אותנו, להציל ולתת אויבך לפניך, לתת לפנינו את האויב האורב עלינו הוא היצר הרע, שנוכל להתגבר כנגדו ולהכניעו ולתקנו בתשובה, אמנם היות שהשי"ת מתנהג בכך לפני משורת הדין הגם שאינו לפי כבודו, לזה אמר הכתוב תנאי לדבר והיה מחנך קדוש, והוא על דרך שיבאר הרמב"ם ז"ל (ר"פ קדושים) מצות קדושים תהיו, והיינו שיקדש האדם עצמו גם בדברים המותרים. ועל ידי זה שיוסיף כל אחד לעצמו גרם וסייגים בדברים המותרים, ויפרוש עצמו מצי"ט שערי היתר להתנהג במילי דחסידי ובחמירות לפני משורת הדין, אז מדה כנגד מדה יערה הקב"ה עליו רוח טהרה ממרום, ויאיר את לבנינו לעזור אותנו לתשובה ומעשים טובים.

וזה שאמר הכתוב טוב וישר ה', שהשי"ת מתנהג עצמו בדרך הטוב והישר לפני משורת הדין, על כן יורה חטאים בדרך, רמז על חודש אלול כמבואר בספ"ק שהוא רמז בקרא (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך, כי בחודש אלול השי"ת מתנהג עצמו עם בני ישראל לפני משורת הדין ויורה אותם דרך תשובה.

ובלבתינו בדרך זה יש לומר רמז בפתגם דמתאמרא ממשיה דהרה"ק מראפשיך זללה"ה אשר בימי ילדותו שאל פע"א לביל התקדש החג באמירת הפיוט (אדיר הוא יבנה) על מה שאומרים חסידיו הוא, דאם הקב"ה הוא חסיד, למה אינו אומר ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה. אמנם לפי דרכינו טובא גניז בדבריו הקדושים, ויש לפרשם על פי מה שאמרו חז"ל (פנחסין יג:) אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, ובעוה"ר בני ישראל תועים בחטאות הגלות, וכמו שמתאונן כנסת ישראל (תהלים קט קט) תעיתי כשה אובד, וכאשר השי"ת יערה רוח טהרה ממרום, ויעשו בני ישראל תשובה אז נזכה לגאולה שלימה, האמנם שזקב"ה הוא זקן ואינו לפי כבודו שישב אבידה לבעלים, מכל מקום חסיד הוא, ומתנהג עצמו בחסידות לפני משורת הדין, ועל כן אע"פ שאינו מחויב בדבר ישיב חסיד אבידה לבעלים ללמדנו דרך תשובה, וישיב שה פוורה ישראל. וקושיא חזקה הקשה הרה"ק מראפשיך, דאם הקב"ה הוא חסיד, אם כן למה אינו מערה רוח טהרה ממרום על בני ישראל, בכדי שזוכה לויצמח פורקניה ויקרב משיחיה, ונזכה לגאולה שלימה.

והנה כתב רש"י ז"ל כי תצא למלחמה על אויבך, במלחמת הרשות הכתוב מדבר. ופי' א"ז זללה"ה ברב טוב בפרשתו, במלחמת הרשות הכתוב מדבר, היינו דבר שנראה שהוא רשות לא מצוה ולא אזהרה, ולזה צריך מלחמה שלא לעשותו, ע"ש. וזה שדרש הספרי אם עשית כל האמור בענין, לקיים מצות קדושים תהיו במילי דחסידי, ולצאת במלחמת הרשות, סוף ונתנו ה' אלהיך בידך, כי גם השי"ת יתנהג כן לפני משורת הדין, ויעזור לך להתגבר על היצה"ר ולעשות תשובה.

השי"ת יעזור שזוכה באלו הימים של חודש אלול להרבות במצות ובמעשים טובים, וכתב בבני יששכר (תשי"א מאמר י א) דמצות ומעשים טובים, מצות הם הנעשים בגבול, ומעשים טובים הם החומרות ומילי דחסידי מבלי גבול, ובחודש אלול צריכים להרבות במצות שהם על פי הלכה ושורת הדין, ובמעשים טובים הם מילי דחסידי אע"פ שאינם מחייבים בהם, למען תלך בדרך טובים, ודרשו חז"ל דהיינו לפני משורת הדין, והשי"ת יעזור שזוכה בחודש אלול להרבות במצות ובמעשים טובים כל אחד לפום דרגא דליה, הן מה שהוא חייב על פי התורה, והן יתר על החיוב, ובזכות זה יתנהג הקב"ה עמו מדה כנגד מדה להתנהג בחסידות לפני משורת הדין, ויערה עליו רוח טהרה ממרום לעזור לבבות ישראל לתשובה בשלימות שזוכה לפשפש במעשים כראוי, ונזכה לתקן כתמי הנפש אשר חטאו במשך השנה, ונזכה לתשובה בשלימות ובאמת ובלב תמים, והיום אם בקולו תשמעו (תהלים צה ט) נזכה לגאולה, ונזכה לכל מילי דמיטב, תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עליו במהרה בימינו אמן.

ממעיינות רבותינו

שידמה עצמו לבני עליון

והיית רק למעלה ולא תהיה למטה, כי לכאורה קשה דאצ"ל ולא תהיה למטה, דמי שהוא למעלה ודאי דאינו למטה, והנ"ל בזה עפ"מ שנוצא נצח בספרים להבדיל כל חמדות עוה"ז שידמה בעיניו שהוא מבני עולם העליון כי באמת האדם העיקר הוא הנשמה ואז היה כל מה שבעולם שלמטה כאין בעיניו כי כל העולם הוא כגרגיר חרדל לגד עוה"ז נגד עולם העליון ע"כ ועפ"י מבואר הפסוק הנ"ל והיית רק למעלה כנ"ל, ועי"ז ולא תהיה למטה ר"ל "שהלא" דהיינו האפיסות וההעדר תהיה למטה שכל מה שלמטה יהיו בעיניו כאפס וכאין.

ישמח משה

תענוג תמידי

והיה כי תבוא אל הארץ וגו' וירשתה וישבת בה. יתבאר על פי מה שכתב בספר קול יעקב כי טובת ארץ ישראל לגוף מצד מתנות פירותיה, ולנפש מצד כמאמר חז"ל אורא דארץ ישראל מחכים, ובה משכן החכמה ורוח הקודש ונבואה, מה שאין כן בשאר ארצות. ובאורך הזמן ניכר יתרון למי העיקר בעיניו מעדני הנפש ממעדני הגוף, כי מי שהעיקר בעיניו מחמדי עולם הזה ופירותיה, ברבות הימים אחרי שבעו והורגלו מהם תתמעט עריבתה בעיניו, כי הוא בבחינת כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק, לא כן הצדיקים שכל תשוקתם לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ולהתעדן מזיו הרוחני, אשר בזה מלא מחזיק, הנה כל אשר יאריכו ימיו עליה יוסיף להרגיש נעימות וזיו קדושת ארץ ישראל. וזהו שנאמר הגדתי היום וגו' כי באתי אל הארץ, כלומר יערב עלי נועם הארץ כאלו היום באתי, ע"כ דבריו. וזהו שאמר והיה כי תבוא אל הארץ וגו', שידמה בעיניו כי תבא גם אחר וירשתה וישבתה בה, והכן.

י"ט בל

בלי נזק לישראל

וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו. ונ"ל עפ"י הנועד מזה דכתיב כלה ד' חמתו ויצא את בציין, בעת שנתייבבו שונאיהן על ישראל, וירחם כשהיה על עמו ישראל וישפך חמתו על העצמי ואבניהם, וחברו עירונו ושפם בית מוקדשיו בעוה"ר, כדי שיהיה זיק ח"ו לכלל ישראל. והעיקר בקשתינו שישב ד' וירחם על שמו הגדול ויתקדש שמו עליו, שיעזור הש"ת לנו ולא יאונה לבני ישראל כל רע ח"ו, וגם תבנה ותכונן עיר ציון משכן כבודו ית"ש.

וזה שאמר הכתוב וברך את עמך ישראל שלא יזיק ח"ו לעמך ישראל, וגם את האדמה אשר נתת לנו, ר"ל שתברך את האדמה שיתן הקב"ה השראת שכינתו בתוכינו על האדמה, כאשר היה עם אבותינו שנתן משכנו בתוכנו במהרה בימינו, כן גם עמך ישראל יאמבור מפי שמו הגדול בלי שום נזק ח"ו.

עצ' חיים

כוונתו לתורה

איתא במדרש נחומא ברוך אתה בבואך, על תנאי בבואך לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וברוך אתה בצאתך מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, ולכאורה נראה כסתירה, דמתחלה ניתנה הברכה על תנאי בבואך לביהמ"ד, ומיד אמר שתתברך גם בצאתך מביהמ"ד.

ואפשר לפרש כוונת המדרש בהקדם מ"ש הרא"ש ז"ל בפ"א במס' ברכות בב"א שרגילין תמיד לעסוק בתורה, אפי' כשיצאין לעסקיהם, לא חשיב הפסק לענין ברכה, שתמיד דעתם על לימודם, וכן צריך להיות, שיהי' מקושר בתוה"ק גם בצאתו לפרגמטיא, ויעסוק בה כפי דיני התורה, ובכוונה שתהי' פרנסתו מצוי, כדי שיוכל לשמור ולקיים מצותיו ית', ולעסוק בתורה ולהחזיק לומדי תורה.

ועפ"י יתבאר דברי התנחומא ברוך אתה בבואך על תנאי בבואך לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וברוך אתה בצאתך מביהמ"ד, וגם יצאתך יהי' על תנאי בבואך לביהמ"ד, שתהי' מקושר עם הכוונה שתהא יצאתך כביאתך, וזהו שצאתך יהי' על תנאי בבואך לביהמ"ד, שתהי' מקושר עם התורה"ק, ויצאך לפרגמטיא יהי' רק כדי להשיג עסק התורה וקיום המצוות, ועל"כ גם בצאך לפרגמטיא, גיעך אותן הברכות כבאות לביהמ"ד, דגם זו היא מעסק התורה וקיום המצוות.

דברי יואל

מנעימין זה לזה

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה"א וגו' ולקחת מראשית וגו'. ובערוגת הבושם הביא בשם הרה"ק מוה"ר אשר ישעי' מראפשיץ זצ"ל על הפסוק ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה, דר"ת פרי האדמה אותיות פ"ה ע"ש, וצ"ב הרמז שפ"ה.

ואפשר לומר דהנה איתא בגמ' שנהרגין אמר רבי אושעיא מאי דכתיב ואקח לי שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים, נועם אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה, חובלים אלו תלמידי חכמים שבבבל שיחבליים זה לזה בהלכה, ופירש"י מחבליים זה לזה, בלשון עז וחמה מקשין זה לזה, ובני ארץ ישראל נוהגין יחד ומנעימין יחד ומתקנין זה את דברי זה והשמועה יוצאה לאור ואת ובה בסופה.

וזה שאמר הכתוב והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה"א נתן לך נחלה וגו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה שתקחו הראשית מהתיבות הללו, שהמה אותיות פ"ה, ונכ"ל דבארץ ישראל מנעימין זה לזה בהלכה, ואינם מדברים בלשון עז וחמה כבני בבל, והכן.

ברך משה

יעת ומצאת תאמיין

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך, יל"פ על פי מה שכתב א"ז ולהל"ה בתפלה למשה (מזמור קיט) לפרש אמרם ז"ל (מגילה ו'): יעתי ומצאת תאמיין, ולכאורה שני הפכים, דכצאה באה בהיסח הדעת ולא בביעה, והענין כי אם האדם מייגע עצמו בתורה בעיון רב אף שלפעמים יעלה חרס בידו, שוב אחרי זה נפתחו לו שער אורה להבין ולהשכיל והוא מות אלקים בקרבו מציאה אחר היגיעה, וזה שאמר יעתי ואחר זה מצאתי בהיסח הדעת תאמיין, ענ"ד. וזה שאמר ושמחת בכל הטוב, ובמדרש ילקוט (רמז תתצ"ב) אין טוב אלא תורה, אשר נתן לך ה' אלקיך, שעל ידי היגיעה בתורה זכו לבחינה זו אשר נתן לך ה' אלקיך, בבחינת מציאה ומותנה יותר מיגיעה עצמית.

כ"ק מור אדמו"ר שליט"א

צמציוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל
והיו למראה עיניו של הנח"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דיני פנים חדשות ומנין בשבע ברכות

(א) בשבעת ימי המשתה אין אומרים שבע ברכות אלא כשיש פנים חדשות^א, והטעם שחתן וכלה ראויין לברכה כל שבעת הימים כשמתחנך שמוחה, וכשיש פנים חדשות נחשף שמוחה חדשה.

(ב) מי שהי' נוכח בשעת החופה, ולא הי' נוכח בשעת סעודת החתונה, מוקרי פנים חדשות, אע"פ ששבע השבע ברכות תחת החופה, ואפילו אם השתתף בקבלת פנים וטעם שם מזונות, ז"כ נחשב פנים חדשות^ב.

(ג) מי שהי' נוכח בשעת סעודת החתונה או בשעת סעודת שבע ברכות, מעיקר הדין לא היו פנים חדשות אפילו לא אכל שם כלום, ולא שמוע הברכות, שכיון שכבר השתתף פעם אחד, וכבר שמרו עמו, לא תוסף שמוחה חדשה בהשתתפותו פעם שנית, אפילו כשרוצה לאכול עכשיו עם בני הסעודה.

(ד) אבל יש מקילין בזה וסוברין דאפילו מי שהי' נוכח בשעת סעודת החתונה או סעודת השבע ברכות, אם לא אכל שם כלום ועכשיו אוכל עמהם [אפילו אוכל רק פירות או יין], נחשף שמוחה חדשה ע"י שאוכל עמהם.

(ה) ומי שלא היה נוכח כלל בסעודת החתונה או השבע ברכות, היו פנים חדשות, ואעפ"י שאינו אוכל עכשיו כלום, שעצם השתתפותו גורם לתוספת שמוחה חדשה, והפנים חדשות יהיו נוכח שם בשעת אמירת השבע ברכות^ג.

(ו) מעיקר הדין לא נקרא פנים חדשות, אלא איש שמי הסעודה שמחים בביתו שאו שייך לומר שנתוסף שמוחה חדשה שראוי לברך שבע ברכות^ד.

(ז) בשבת ויו"ט [אפילו יו"ט שני של גלויות] אין צריך פנים חדשות, דהא נחשף שמוחה יתירה וראוי לברכה, וכן בסעודה שלישית, אומרים שבע ברכות אם אומרים דברי תורה בתוך הסעודה.

(ח) כדי לברך השבע ברכות צריך שיהי' עשרה אנשים^ה ואחד מהם פנים חדשות, ולתחילה יהיו עכ"פ שבעה שמוגלי ידיהם לפת ושלשה שאכלו איזה דבר באופן שאומרים ברכת הזיומן בשם [ברוך אלקים שאכלנו משלך]^ו.

(ט) אם ליכא פנים חדשות, או אם ליכא עשרה אנשים, אף שאין מברכין השבע ברכות, מ"מ מברכין הברכה אחריתא [אשר ברא ששון ושמוחה]^ז, ומברכין אותו על כוס מיוחד ולא על כוס ברכת המזון, וכן אומרים שהשמוחה במעוץ, וכן תחת אמירת דיו הסר וכו' אומרים נדה לשמן וכו' [שאומרים בסעודת ברכת]^ח.

(י) ומי"מ דהו רק כשיש ג' אנשים שאוכלין, באופן שמעטרפין לזיומן וגם שאחד מהם סועד שם במיוחד לכבוד החתן וכלה [כגון אם הרתן סועד בבית חמיו, ויסו הנשוי מוכר בא לאכול שם לכבוד החתן וכלה] אבל חתן האוכל עם בני ביתו לחדו [והיינו שלא בא שום אדם לכבודו, כגון אם אוכל בבית החרוץ, ואוכל עם משפחת חמיו שמוגילא אוכלין שם בכל יום, ואין איש הסועד שם במיוחד לכבוד החתן וכלה] או אין אומרים שום ברכה, וגם אין אומרים נדה לשמן וכו' והשמוחה במעוץ וכו'.

(יא) מחוץ בקיצור: שי שלשה הדרות, (א) חתן שאוכל עם בני בריה, והיינו שאין שם איש האוכל במיוחד לכבודו, אין אומרים כלום, (ב) אם יש איש האוכל במיוחד לכבודו, אבל ליכא מנין, או יש מנין וליכא פנים חדשות, או מי שמברך ברכת הזיומן אומר נדה לשמן וכו' והשמוחה במעוץ, ואח"כ אומרים ברכת אשר ברא וכו' [ברכה אחריתא] על כוס שני (ויכול לכבד איש אחד בברכה זו) ג' כשיש מנין וגם שי פנים חדשות אומרים כל השבע ברכות.

^א שריע (אדמו"ר סי"ב סעיף ח' ח').

^ב ערוך השולחן (סי"ב סעיף כ"ה).

^ג שריע (סי"ב סעיף ד').

^ד בלא משה (מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח סי' ק"ט).

^ה במסקנא אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ו שמוכסין על שם המכבד (שם), שגור פנים חדשות תלוי באכילתו ולא בהשתתפותו, ולא כרמ"א, וכן בהכנסת אדם (מלא ק"ט דין ח').

^ז העיקר דבר דברי השולחן אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ח לפנים חדשות, שאוכל עכשיו עמו. וכן בשרית האהל לך שלמה (א"ח סי' צ"א) שכתב דפנים חדשות אין צריך לאכול פת, ודי בהנחת קצת למעט פנים חדשות, וז"כ בספר בריך את אברהם (סי' ע"א סעיף א') דהיינו שנתת שפנים חדשות אוכל פירות ויו"ט מברכין שבע ברכות, וחלוקין בזה מהנה"צ, שיש. ומברכים יצא גם חומרא, שאדם שהשתתף בסעודת החתונה וטעם שם מזונות או פירות, שול לא היו פנים חדשות אפילו לשיטת המכבד, ולענין זה גם מזונות או פירות אין נחשב אכילה, וז"ל מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח (בבא משה ח"ב סי' ק"ט).

^ט רמ"א (סי"ב סעיף ד').

^י חלקת מחוקק (סי"ב סעיף א').

^{יא} שריע (סי"ב סעיף ח').

^א שריע (אדמו"ר סי"ב סעיף ח' ח').

^ב ערוך השולחן (סי"ב סעיף כ"ה).

^ג שריע (סי"ב סעיף ד').

^ד בלא משה (מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח סי' ק"ט).

^ה במסקנא אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ו שמוכסין על שם המכבד (שם), שגור פנים חדשות תלוי באכילתו ולא בהשתתפותו, ולא כרמ"א, וכן בהכנסת אדם (מלא ק"ט דין ח').

^ז העיקר דבר דברי השולחן אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ח לפנים חדשות, שאוכל עכשיו עמו. וכן בשרית האהל לך שלמה (א"ח סי' צ"א) שכתב דפנים חדשות אין צריך לאכול פת, ודי בהנחת קצת למעט פנים חדשות, וז"כ בספר בריך את אברהם (סי' ע"א סעיף א') דהיינו שנתת שפנים חדשות אוכל פירות ויו"ט מברכין שבע ברכות, וחלוקין בזה מהנה"צ, שיש. ומברכים יצא גם חומרא, שאדם שהשתתף בסעודת החתונה וטעם שם מזונות או פירות, שול לא היו פנים חדשות אפילו לשיטת המכבד, ולענין זה גם מזונות או פירות אין נחשב אכילה, וז"ל מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח (בבא משה ח"ב סי' ק"ט).

^ט רמ"א (סי"ב סעיף ד').

^י חלקת מחוקק (סי"ב סעיף א').

^{יא} שריע (סי"ב סעיף ח').

^א שריע (אדמו"ר סי"ב סעיף ח' ח').

^ב ערוך השולחן (סי"ב סעיף כ"ה).

^ג שריע (סי"ב סעיף ד').

^ד בלא משה (מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח סי' ק"ט).

^ה במסקנא אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ו שמוכסין על שם המכבד (שם), שגור פנים חדשות תלוי באכילתו ולא בהשתתפותו, ולא כרמ"א, וכן בהכנסת אדם (מלא ק"ט דין ח').

^ז העיקר דבר דברי השולחן אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ח לפנים חדשות, שאוכל עכשיו עמו. וכן בשרית האהל לך שלמה (א"ח סי' צ"א) שכתב דפנים חדשות אין צריך לאכול פת, ודי בהנחת קצת למעט פנים חדשות, וז"כ בספר בריך את אברהם (סי' ע"א סעיף א') דהיינו שנתת שפנים חדשות אוכל פירות ויו"ט מברכין שבע ברכות, וחלוקין בזה מהנה"צ, שיש. ומברכים יצא גם חומרא, שאדם שהשתתף בסעודת החתונה וטעם שם מזונות או פירות, שול לא היו פנים חדשות אפילו לשיטת המכבד, ולענין זה גם מזונות או פירות אין נחשב אכילה, וז"ל מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח (בבא משה ח"ב סי' ק"ט).

^ט רמ"א (סי"ב סעיף ד').

^י חלקת מחוקק (סי"ב סעיף א').

^{יא} שריע (סי"ב סעיף ח').

^א שריע (אדמו"ר סי"ב סעיף ח' ח').

^ב ערוך השולחן (סי"ב סעיף כ"ה).

^ג שריע (סי"ב סעיף ד').

^ד בלא משה (מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח סי' ק"ט).

^ה במסקנא אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ו שמוכסין על שם המכבד (שם), שגור פנים חדשות תלוי באכילתו ולא בהשתתפותו, ולא כרמ"א, וכן בהכנסת אדם (מלא ק"ט דין ח').

^ז העיקר דבר דברי השולחן אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ח לפנים חדשות, שאוכל עכשיו עמו. וכן בשרית האהל לך שלמה (א"ח סי' צ"א) שכתב דפנים חדשות אין צריך לאכול פת, ודי בהנחת קצת למעט פנים חדשות, וז"כ בספר בריך את אברהם (סי' ע"א סעיף א') דהיינו שנתת שפנים חדשות אוכל פירות ויו"ט מברכין שבע ברכות, וחלוקין בזה מהנה"צ, שיש. ומברכים יצא גם חומרא, שאדם שהשתתף בסעודת החתונה וטעם שם מזונות או פירות, שול לא היו פנים חדשות אפילו לשיטת המכבד, ולענין זה גם מזונות או פירות אין נחשב אכילה, וז"ל מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח (בבא משה ח"ב סי' ק"ט).

^ט רמ"א (סי"ב סעיף ד').

^י חלקת מחוקק (סי"ב סעיף א').

^{יא} שריע (סי"ב סעיף ח').

^א שריע (אדמו"ר סי"ב סעיף ח' ח').

^ב ערוך השולחן (סי"ב סעיף כ"ה).

^ג שריע (סי"ב סעיף ד').

^ד בלא משה (מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח סי' ק"ט).

^ה במסקנא אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ו שמוכסין על שם המכבד (שם), שגור פנים חדשות תלוי באכילתו ולא בהשתתפותו, ולא כרמ"א, וכן בהכנסת אדם (מלא ק"ט דין ח').

^ז העיקר דבר דברי השולחן אורחאנא שוהרוב פוסקים הבינו כן בפרע"ה (סי"ב סעיף ד').

^ח לפנים חדשות, שאוכל עכשיו עמו. וכן בשרית האהל לך שלמה (א"ח סי' צ"א) שכתב דפנים חדשות אין צריך לאכול פת, ודי בהנחת קצת למעט פנים חדשות, וז"כ בספר בריך את אברהם (סי' ע"א סעיף א') דהיינו שנתת שפנים חדשות אוכל פירות ויו"ט מברכין שבע ברכות, וחלוקין בזה מהנה"צ, שיש. ומברכים יצא גם חומרא, שאדם שהשתתף בסעודת החתונה וטעם שם מזונות או פירות, שול לא היו פנים חדשות אפילו לשיטת המכבד, ולענין זה גם מזונות או פירות אין נחשב אכילה, וז"ל מהנה"צ מרדכיבנען זיל"ח (בבא משה ח"ב סי' ק"ט).